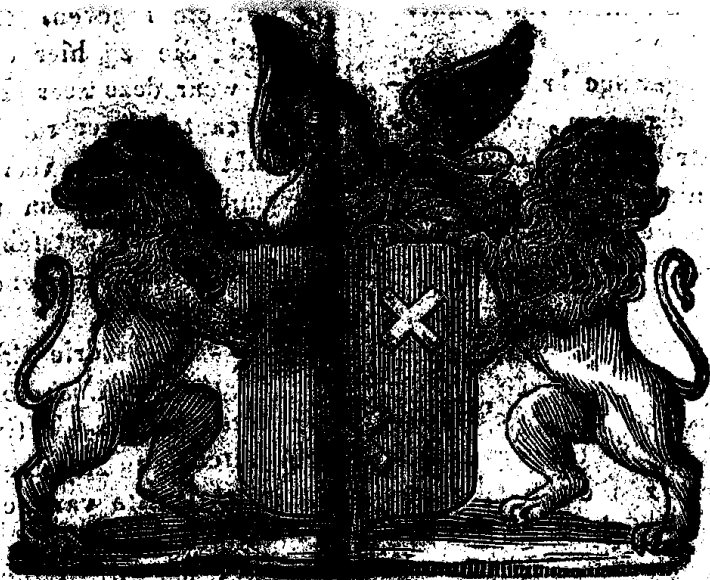

A. 1830.

BREDASCHIE

Woensdag

den 7 Julij.

De prijs der Courant is door het geheele Koninkrijk, Frans, per post, in 't jaar 1830, half jaar f. 4.50, quarterly f. 12.50.

Alle Inzendingen van Brieven, Advertentien enz., geschieden aan de uitgever dezer, welke Laisien men verzoekt op Zegel te stellen.

PUBLI C A T I E.
BURGERMEESTER en WETHOUDERS DER STAD BREDA, van onderscheide Plaatse in de Gemeente in den entree dezer Stad, zeggende:

aan de Heere van Z. E. den Heere Gouverneur der Provincie Noord-Brabant, van den 26 Januarij 1818 en anderen te dezer zake.

Gelasten bij deze alle Ingezetenen, houders van honden, om provisioneel, en tot inwerking dezer bepaling, hunne honden vast te leggen of binnen hunne huizen en besloten erven te houden, of te wel om te zorgen, dat dezelve op de stoepen, publieke straten en wegen niet anders loopen dan voorzien van een behoorlijk sluitende lederen muilband; of geleid aan een sterk touw of ketting. Zullende de eigenaars van die honden, welke in overtreding van dit verbod bevonden worden te loopen, vervallen in eene boete van drie guldens, en, by onvermogen, worden gestraft met eene gevangenis van drie dagen en dien vermindert de honden, op welke de bovenstaande bepalingen niet zijn toegepast, door de beamtten dadelijk worden gedood.

Wordende de Commissaris van Policie gelast, om toe te zien en door zijne agenten te doen toezien, dat de inhoud dezer stiptelijk worde achtervolgd en naargekomen, en de overtreders worden vervolgd en gestraft.

BREDA, den 1 Julij 1830.

DE ROIJ. Vt.

Ter ordonnantie van dezelve,

De Secretaris der Stad

H. W. SCHAIKES.

NOTIFICATIE.

BURGERMEESTER en WETHOUDERS DER STAD BREDA, zeggende tot de nodige ingezetenen als daarop verkiezen te attenderen, dat bij H. E. A. van Z. E. den Heere Gouverneur dezer Provincie zijn ontvangen, twintig stuks loten voor de Loterij van voorwerpen van *Nationale Nijverheid*, welke zullen voorkomen op de algemeene Tentoonstelling te Brussel, en dat dezelve loten, ten Kantore van den Stedelijken Ontvanger alhier, te rekenen van heden, tot den 20 Augustus aanstaande, tegen betaling van f 5.00 per lot, verkrijgbaar zijn gesteld, met uitnodiging om aan gezegde Loterij deel te nemen en daardoor 's Konings weldadige bedoelingen in deze te willen bevorderen, wordende, voor zoo veel betreft het plan der bedoelde Loterij, gerefereerd tot de Bredasche Courant van 3 Julij 1830 No. 53, waaria hetzelfde ingevolge van en tevens met het Besluit van Z. E. den Heere Gouverneur dezer Provincie van 22 Junij te voren (Provinciaalblad No. 90) bereids is opgenomen.

BREDA, den 5 Julij 1830.

DE ROIJ. VI.

Ter Ordonnantie van dezelve,

De Secretaris der Stad

H. W. SCHAIKES.

NEDERLANDEN.

Breda, — den 5den Julij.

Morgen vergaderen de Staten der Provincie Holland tot verkiezing van nieuwe leden of tot herkiezing der aftredende leden voor de Tweede Kamer der Staten Generaal, in 's Gravenhage. De uitslag der keuze dezer Edel Achtb. vergadering wordt met verlangen te gemoet gezien.

„Nooit,” zeggen de Nederlandsche Gedachten, is de noodzakelijkheid van goede verkiezingen zoo dringend geweest. Het is te verwachten, te hopen althans, dat men zich van kleinigheden heeft begrepen zal ontdoen, dat men nu ten minsten niet kiezen of herkiezen zal omdat iemand veelvermogene betrekking heeft omdat hij is, hetgeen men in de wandeling noemt, een goed meech; omdat hij reeds lang in de vergadering zitting heeft gehad en ingaat de jaarlijksche toelage ontbeert. . . . Het gevaar is te groot, geen gunstbewijs moet aan de meest begeerigen worden verleend; maar den meest geschikten moet rond worden gezien.”

En wezenlijk, de welgezinden kunnen in deze oogenblikken niet te zeer op hunne hoede zijn, daar misschien van deze verkiezingen tot leden van de Tweede Kamer het wel, of kwijt varen des lands voor jaren lang kan afhangen. Daarom geyen de bladen der Unie zich zoo veel moeite, om allen mogelijken invloed

Op die verkiezingen te bekomen. Geheele bladen vol tabellen van de stemningen sedert jaren, om kwansuis, welke van heden

doen kennen, worden in dezelve gevonden. (*) *De Courrier des Pays-Bas* van heden tracht invloed op de Staten onzer Provincie te bekomen, in een, juist eene kolom van zijne courant lang artikel, waarin hij onder anderen de beide aftredende leden onzer Provincie, de heeren *van Meeuwen* en *Jngenhouz*, met den eernaam van *zwijgers* betiteld, de herkiezing van eerstgemelden dier heeren afdraagt, uit hoofde, dat hij voor te veel ontwerpen van waf gestemd heeft, en die van den laatstgenoemden niet wil zonder alvorens in eenige *explicatie* getreden te zijn, in welke *explicatie* hij *Courrier* dan, met zijne gewone onbeschofftheid, ook treedt. De waarde van dat geheele artikel uit den *Courrier* kan afgemeten worden naar de geleerdheid, waarmede hij onze Provincie, als voormaals tot de *Vereenigde Provinciën* behoord hebbende, opgeeft. Dat er eenmaal *Generaliteits-landen* geweest zijn, zoo verre gaat de wetenschap des *Courriers* niet.

Is de heer *de Meulenaere*, die met de *burger-medaille* gesierde heer *de Meulenaere*, die met *serenades* vereerde heer *de Meulenaere*, om dat hij, door de staten zijner provincie West-Vlaanderen, ten verleden jare, . . . niet verkozen is geworden, is de heer *F. A. de Meulenaere* tot de boodschap van den 11den December toegetreden, ja of naen? — *Intending is de verkiezing te zijn, welke, sedert eenigen tijd, in de Zuid-Nederlandsche bladen omzwerft.* Het is waar, de heer *de Meulenaere* kon aan dit *swaartwigtig vraagstuk* eensklaps een einde gemaakt hebben, door, in een of ander dier papierjes, rond uit te verklaren wat er van de zaak was. Maar, helaas! de heer *de Meulenaere* heeft gelukkig, zwijgt en zal zwijgen. — Wat nu gedaan? — Onze lezer kan deswegens echter gerust zijn, want *de Gazette des Pays-Bas* klaart deze egyptische duisternis op, in de navolgende bewoordingen.

„De heer *de Meulenaere*, wij kunnen het stellig verzekeren, is ten vollen tot de boodschap van den 11den December toegetreden; hij heeft zich niet, zoo als gezegd was, bepaald bij het woord, dat hij zijnen pligt kende en dien zou opvolgen; *zijnetreding is volledig geweest*, zonder eenige, middelmatige, of onmiddelijke, achterdeur open te houden; hij heeft zich ten minsten op eene even categorische wijze verklaard als de Heere Gouverneurs der provincien, welke zoo vele onregtvaardige aanvallen ten doel hebben gestrekt.”

— Het gerucht, dat de heeren *van Meeuwen* en *Jngenhouz* geen verlof hebben kunnen bekomen, om, over prinslich grondgebied, naar Zwitserland te trekken, en zich dienvolgens naar Engeland zullen begeven, schijnt zich te bevestigen, immers de courantiërs, hunne vrienden, melden, dat zij een laatst uitstel van drie a vier dagen bekomen hebben, om hunne zaken te regelen, waarna zij, over Brussel, Gend en Brugge, naar hunne bestemming geleid zullen worden. Zij klagen over de behandeling der *marechaussées*, die hen tot hewacht strekken. Misschien hebben zij dezelve niet genoeg medegedeeld van de zakken met geld, die hun, te Vaels, dagelijks, uit de, door hunne courantiërs-vrienden, met zoo veel ophef aangekondigde intekeningen van de ABs., BCs., DEs. enz., bangekomen zijn. De *marechaussées* lezen waarschijnlijk die courantiën, en die soort van lieden zijn doorgaands zoo happig.

van den 7den Julij.

Wij vinden, in de Staats-Courant van heden, het volgende artikel:

„Soemige dagbladen hebben gewag gemaakt van een buitengewoon krediet, hetwelk door Z. M., ten behoeve van het onderwijs,

(*) Het *Journal de Gand* van heden zegt, dat deze lijsten, hoe zeer schijnbaar met de waarheid overeenkomstig, in het weten der zaak valseh zijn.

zoude zijn gesteld ter beschikking van het departement van Binnenlandsche zaken.

» Het door die dagbladen bedoelde buitengewone krediet is eigenlijk niets anders dan eene vermeerdering der som, welke voor het loopende jaar bestemd was tot het verstreken van onderstanden aan zoodanige gemeenten, welke nog niet voorzien zijn van wel ingerigte school-lokalen, en die zich buiten de mogelijkheid bevinden, om een doelmatig schoolhuis geheel uit eigene middelen te kunnen tot stand brengen.

» Deze vermeerdering was noodig om het groot aantal gemeenten, die geldelijken onderstand ten behoeve van het lager onderwijs hebben aangevraagd, in het verbeteren van haar schoolwezen te kunnen behulpzaam zijn. De door Z. M. tot dat einde buitengewoon beschikbaar gestelde penningen zijn onder die gemeenten naar gelang der plaatselijke behoeften bereids verdeeld geworden.

In zekeren brief, door *le Courrier des Pays-Bas* publick gemaakt, wordt de vrees te kennen gegeven, dat de heer *Reijphins* als lid der Tweede Kamer voor West-Vlaanderen zal worden verkozen en wordt deze vrees, door den invloed, welchen de gouverneur der provincie op de verkiezingen zou uitoefenen, geregtvaardigd; want, vraagt de brieveschrijver, deed *Caligula* zijn paard niet tot romeinsch raadshier verkiezen? Hoe vinden onze lezers deze vergelijking tusschen een onzer geachtste leden van den Raad van State en het paard van *Caligula*?...

De engelsche brieven van den 3den dezer hebben niets van belang aangebragt. Het antwoord des konings op het adres van gelukwensching van het Hoogerhuis is in gewone bewoordingen vervat.

I T A L I E.

Athens, den 18den Junij.

Gisteren heeft zich het gerucht in deze stad verspreid, dat de onderkoning van Egypte bevel gegeven had, om alle de beschikbare troepen tegen Tripoli te doen marcheren en dat hij besloten had, de fransche expeditie met alle magt bij te springen.

F R A N K R I J K.

Paris, — 2den Julij.

Ons dagblad *le Globe* deelt eenen brief mede, gedagteekend uit de omstreken van Janina, den 30sten Mei, waarin de toestand van Epirus op de akeligste wijze geschilderd wordt. De moedwil der tegen de Porte opgestane Albanen, die dat ongelukkig land gedurig afstroopen, gaat alle verbeelding te boven. Moord, brandsteking en vrouwenrecht vertellen doorgaands hunne steeds durende voortgang. Zij voeren mannen, vrouwen en kinderen in slaverij — geheel Albanie is vol gevangenen. De priesters en primaten worden aan de boom en opgehangen; sommigen worden kokende olie op de borst gegoten; anderen wordt de tong uitgesneden, de tanden uitgebroken, spelden tusschen de nagels der vingers gestoken en aan de gevoeligste deelen des lichaams gepriemd. Ook worden de ingezetenen in menigte naar het gebergte, alwaar zij, naakt van alles onthoofd, meestal van honger omkomen. Die, welke de Porte ter bescherming der ingezetenen zandt, maken het niet veel beter, maar halen de arme Epiroten het weinig geld en goed, dat zij hebben kunnen bergen, nog af.

De *Estafette van Algiers*, een dagblad, dat, van den beginne der expeditie tegen Algiers af aangekondigd was, is gisteren voor het eerst afgebragt gekomen. Dat nummer, hetwelk te Sidi-Ferruch gedrukt is, bevat niets anders dan de reeds bekende officiële stukken.

De telegrafische depeches markt gisteren tusschen den 20sten Junij; het leger zou den dag onder het Sultaan-Kalass of Keizerfort kampen.

Men zegt, dat onze troepen, na den slag van den 19den, Sidi-Khalaf en Sidi-Bachir zonder slag of stoot zouden vernastend hebben, zonder dat de vijand eenige punt gewonnen heeft van de oever der rivier Kaza-Hadjr. Men zegt, dat er nog twee andere gevechten voorgevallen zouden zijn, het eene aan den oorsprong van de Quad-el-kermes, aan den voet van het Boudjrah-gebergte en het andere dicht bij het Keizersfort, tusschen de huizen der hollandsche en spaansche consula.

De berichten wegens de manschappen, welke wij verloren hebben, loopen zeer uit een. Berogste, welke wij echter hopen, dat zeer verhoogd mogen wezen, spreken van 800 doden en 2000 gekwetsten sedert de landing.

De vijanden, waarmede wij te doen hebben, zijn veel gevaarlijker dan men gedacht had. Zij zijn dapper, krijgshaftig, listig, heftig en wreed. Zij zwerven gedurig om ons kamp en doen of verzoeken op de gewoone wijze den ongelukkigen, dien zij betrapten kunnen. Veel gevaarlijker dan de Spaansche *Guerrillas*, kunnen zij zich, door middel hunner paarden, snelijk van de eene plaats naar

de andere begeven. Zij nemen scherpschutters achter zich op het aard, die zij hier of daar achter heestergewassen nederzetten, van waar deze zeer gevaarlijk voor onze troepen worden; kortom, het aantal dezer sobere en tegen vermoeyemissen geharde vijanden maakt, dat zij veel verlies in manschap kunnen lijden zonder eigenlijc overmannen te zijn, terwijl iedere overmanning, die ons doodt of gekwetst kost, welke wij niet zoo ligt kunnen vervangen, voor ons eene wezenlijke nederlaag is.

van den 3den Julij.

Men zien drie officiële depeches het licht: de beide eersten van den graaf de *Bourmont* aan den president van den raad van ministers, zijn respectivelijk gedagteekend uit het kamp van Sidi-Ferruch, den 22sten en uit dat van Sidi-Khalaf, den 25sten Junij, en het laatste van den admiraal *Duperré* aan den minister van marine en kolonien, is gedagteekend uit de baai van Sidi-Ferruch, den 26sten Junij.

Het eerste dier rapporten behelst weinig gewigtigs, slechts eenige gevolgen van den slag van Staoneli worden daarin vermeld, in welke het getal der doden en gekwetsten nu opgegeven wordt, geweest te zijn 67 doden en 445 gekwetsten (iets meer dan enkel 300 gewonden, zoo als te voren opgegeven was).

Het tiende bulletin is belangrijker. De Turken, door de schijnbare werkloosheid onzes legers bedrogen, begonnen, den 21sten, met het aanbreken van den dag, eenen aanval langs de geheele linie. De beschikkingen van onze zijde, om den vijand wel te ontvangen, hadden ten gevolge, dat, zoodra onze in kolommen geschaarde bataillons infanterie in de vlakte voor onze legerplaats te Sidi-Khalaf afdaalden, de vijand op alle punten de vlugt nam. Onze troepen trokken met groote snelheid deze vlakte door. Als toen ondervonden zij eene groote verandering in het aanzien des lands, zijnde zij genaderd tot nabij de hoogte, op welke Algiers met de hetzelfde omringende tuinen ligt. De Turken vatteden op die hoogten post. Maar ons geschut in allerijl in positie gebragt zijnde, waren eenige met groote juistheid geworpen koudwitsers genoegzaam om hen uit elkander te drijven. Misschien vreesden zij in de stad, van welke wij ons nu slechts 4 à 6000 mètres af bevonden, gedreven te zullen worden; althans zij bepaalden zich bij het in den brand steken van ons magazijn van buskruit, hetwelk zij op de helling der door hen bezette hoogten hadden aangelegd; de uitbarsting was vreeselijk, doch bracht het leger niet het geringste bed toe.

Ten gevolge dezer bewegingen zijn 400 ossen in handen van den franschen soldaat gevallen, zoodat de voorraad van vleesch voor het leger acht à tien dagen verzekerd is. Op den 25sten ging het wederzijdsch tirilleren nog voort; maar de Arabieren waren veel meer verspreid dan de vorige dagen; zij schenen meer op plunderen dan op vechten uit te zijn. De gemeenschap met de vloot was, sedert den dag der landing, niet afgebroken geweest.

De laatste depeche, die van den admiraal *Duperré* aan den minister van marine namelijk, luidt minder gunstig; in dezelve wordt vooral geklaagd over gebrek aan water, van welke de admiraal dringend toevoer van Toulon vraagt. Ook vraagt de admiraal beschuit, van welk artikel hij 60,000 kilogrammas aan het leger heeft afgeleverd. Hij vraagt, zeggen wij, beschuit, en geen meel, hoézeer de generaal *Bourmont*, in zijn eerste rapport, meldt, dat de veldbakkerijen in orde en volkomen aan den gang zijn. Overigens waren de laatste paraden en de verschillende artikelen voor het ministerie der marine op den 20sten Junij afgebragt.

Tot dus verre de officiële berichten. Aan geruchten ontbreekt het overigens niet. Daar zou den 19den een levig oproer binnen Algiers uitgebarsten zijn, ten gevolge waarvan de deij de vlugt zou genomen hebben; den 20sten zou er nog in de straten van Algiers gevochten zijn. — Men kan hopen, dat, na de berennings van Algiers en het afbreken der gemeenschap tusschen de stad en het omringende land, een groot aantal stammen van Arabieren afzonderlijk vrede met het fransche leger zouden maken en schwaren in hetzelfde zouden komen te koop brengen. — Daar zouden tot het beleg 82 stukken zwaar geschut voor Algiers moeten gevoerd worden, voor welk toevoer een nieuwe weg van Sidi-Ferruch tot Staoneli zou moeten worden aangelegd. De weg van laatstgemelde plaats naar het keizersfort was grootendeels nog niet bruikbaar, zijnde sene oude romeinsche heerbaan.

— Volgens eenen brief van Madrid, van den 18den Junij, zou het tusschen koning *Ferdinand* en diens broeder den *Carlos*, den vorigen dag, tot heege woorden gekomen zijn, die zelfs tot schand dat nu den 19den zoude zijn gerozen. Lange spottertijen van den koning tegen den *Carlos* werden verwacht zoodat men de landing van de troepen niet gegeven hebben.

M e n g e l i n g e n .

Bij het besluit van 27 Mei jl. heeft men getracht, het lager onderwijs te bewaren, het gymnasium en hooger onderwijs daarentegen aan de mededinging prijs gegeven.

Vergelykt men deze bepalingen met het belangrijk, door alle dagbladen als officieel beschouwd artikel der *Gazette des Pays-Bas*, in het nummer van den 16den, dan valt het niet moeilijk, dit besluit op te maken: »aan het lager onderwijs heeft de Regering de hand niet willen slaan, uit hoofde van den eerbied, welke men aan de instellingen van hetzelfde in het Noorden toedraagt; voor het gymnasium en hooger onderwijs daarentegen is die eerbied aldaar zoo groot niet, zoodat, uit dit oogpunt beschouwd, niets in den weg staat, om de mededinging voor die soorten van onderwijs vrij te laten, en de inrigtingen zelve te hervormen.»

Wat deze hervorming betreft, ten aanzien van de latijnsche scholen wordt het voornemen daartoe met ronde woorden te kennen gegeven. »Die inrigtingen», zegt de *Gazette*, »moeten, door eene meer stevige en meer aan de behoeften van den tijd geëventredigde organisatie, ook door de vrijgewige medewerking van de openbare besturen, in staat gesteld worden, om eenen strijd vol te houden, in welke hare volmaaktheid eene voorwaarde van haar bestaan zal worden.»

In zoo verre bij dit alles gedeeltelijk wordt uitgegaan van den veronderstelden meerderen of minderen eerbied der noordelijke ingezetenen voor hunne openbare stichtingen van hooger onderwijs, achten wij het noodzakelijk, achten wij het eenen nationaal pligt, daarbij een oogenblik stil te staan.

Zoo er in het Noorden gehechtheid aanwezig is aan de instellingen van lager onderwijs, die gehechtheid, men bedriege zich deswege niet, is niet minder groot en krachtig ten aanzien van het geheele stelsel van hooger onderwijs.

In dit stelsel wordt de *oude letterkunde*, en alles wat tot hare kennis vereischt wordt, als den grondslag van alle universitair onderwijs aangemerkt. Daarvandaan de bijzondere liefde, waarmede de studie der oude letteren hier te lande steeds is opgekweekt, daarvandaan, dat onze Gymnasia, hoe zeer ook in de laatste jaren aantrekkelijk gewijzigd en verbeterd, echter nimmer hun oorspronkelijk karakter verloren, maar steeds gebleven zijn oeffenscholen voor de oude letteren, en alomtrent bestemd voor de opleiding van jonge lieden, die de hooge scholen willen bezoeken. Van hier tevens, dat de Gymnasia, volgens de laatste organisatie van het Hooger Onderwijs, als de eerste trap van hetzelfde beschouwd zijn.

De gehechtheid aan ons oud verbeterd gymnasium onderwijs sluit ons niet uit, dat wij ook niet voor het onderwijs van andere standen, die geene letterkundige loopbaan volgen, wenschen gezorgd te zien. Wij erkennen, integendeel, dat daarvoor wellicht meer had kunnen worden gedaan. Dit alleen verlangen wij, dat de oorspronkelijke bedoeling onzer Gymnasia niet wordt uit het oog verloren: dat zij blijven voorbereidende oeffenscholen voor de akademische jeugd, en dat de kennis der oude literatuur steeds werde erkend als de grondslag van alle hogere geestesbeschaving.

Wat de verdere strekking en uitgebreidheid van het universitair onderwijs betreft, wij ontveinen niet, dat sommige punten eene aanmerkelijke verbetering behoeven; maar, zoo men den algemeenen wensch van het Noorden wil volgen, dan verbeterde men het bestaande, en men bezocht niet om het nog toe, meenen wij, zijn onze universiteiten in het Noordwesten, welke zijn behoorden te zijn over het algemeen in eenen ongunstigen toestand geschikte voorwerpen opgeleverd, de eer der wetenschappen, zoo veel dit binnen de grenzen van het mogelijke lag, gehandhaafd, en al is het dan ook, dat onze Professoren niet allen eene Europeesche vermaardheid hebben (die in onze dagen niet anderswaardig niet meer is), zeker is het, dat hun onderwijs wettig vruchten heeft opgeleverd, en dat bij allen, die zich met de belangen van onze universiteiten laten bezigen liggen, wettig meer de wensch levendig wordt, dat die inrigtingen, over het geheel, mogen blijven wat zij zijn.

Door deze hervorming wenschen wij weten het, stellen wij ons niet op niveau van de verhouding van den dag, maar men vergeve het ons, wanneer wij naar de toekomst weinig achtung keesteren. Wij huldigen elken vooruitgang, dat het menschelijk geslacht tot eene hogere verlichting; maar met het Hollandische vooruitzicht sluiten wij behoedzaam voorwaarts. Het is, wat ons als nieuw licht wordt opgedrongen, wordt door ons ook geacht, en wij hebben er ons wel bij betonden. Het is, dat de oude en

ding van jaren als goed en deugdelijk is aangetreft, wordt door ons niet ligtvaardig opgegeven, en zoo kunnen wij ons dan ook niet overreden, dat het stelsel van hooger onderwijs, hetwelk onze vaders hebben opgebouwd, waarmede zij in de republiek der letteren groot zijn geworden, en waarbij zij ook andere natien in grondige kennis en verlichting zijn vooruitgegaan, voor ons niet meer dienstig zoude wezen, maar door eene zoogenaamde *meer stevige en meer aan de behoeften van onzen tijd geëventredigde organisatie* zou behooren vervangen te worden. Wij hebben te nauwe kennis gemaakt met de beteekenis van woorden als deze: *études plus fortes, enseignement mieux organisé* en dergelijke fraai klinkende woorden meer, om hetgeen door dezelve bedoeld wordt voor beter te achten, dan hetgeen wij thans bezitten.

Nog eens, wij sluiten geene werkelijke verbeteringen, geene uitbreiding van onderwijs ten behoeve van andere standen uit; maar wij verlangen, dat de oorspronkelijke geest en strekking onzer gymnasiale en universitaire inrigtingen aan geene bespiegelingen worden opgeofferd; bespiegelingen daarenboven, die doorgaans op uitheimschen bodem zijn ontkiemd, en daardoor tot geen vruchten kunnen leiden, welke voor Nederland geschikt zijn. Dit is, bedriegen wij ons niet, de algemeene denkwijze in het Noorden, en die denkwijze is daar even diep geworteld als de gehechtheid aan en eerbied voor het verbeterd lager onderwijs. Zoo men derhalve zijn plannen wil inrigten naar eene berekening van de bestaande denkwijze, dan zie men wel toe, dat men in die berekening niet tast.

De Fransche overheersching heeft zich door weinige maatregelen meer gehaat gemaakt, dan door de schandige hand, welke zij aan onze instellingen van onderwijs, van welke soort ook, sloeg. Niets daarentegen evenaarde de vreugde, welke de geheele Noordelijke bevolking bezield, toen, bij de gezegende herstelling van zaken, ook de inrigtingen van onderwijs uit haren doodslaap opgewekt en met nieuwen luister omgeven werden. Die vreugde deed het Nederlandsche hart eer aan; het was dezelfde geestdrift, die eenmaal Leiden's moedige burgerij het bezit eener Hooge School boven alle andere voorregten deed stellen. Van deze vaderlijke denkwijze is het Nederlandsche volk nog niet ontwaard; niet dat met lede oogen zou het geweldige heropvoelen van ons. Wij danken de Franschen, Duitschers en Engelschen, die ons de herstelling van ons vaderland en van ons eigen vaderland beschaving en verlichting, en men duide het dan ook aan de Nederlanders niet ten knede, wanneer ook zij daarop aanspraak maken, van hunne aansprekingen op het behoud van instellingen, die niet door wetten en het sluiten als met een tooverworte zijn aan het licht gebracht, maar uit den eigenaardigen geest der natie zijn voortgekomen, en dat wat daarop niet gevestigd zoude zijn, zoudt eene goede reden, zou het volksleven aantasten, en de Natie in een onnatuurlijken toestand verplaatsen.

Men heeft veel gesproken van de vernieuwing van onderscheidene hooge scholen. Dit geslacht schijnt men, helaas! te vernieuwen. De factie, door het orgaan van den *Courrier de la Hollande*, heeft onlangs niet onduidelijk te kennen gegeven, dat zij, om de zaak voor zoudt wezen, en met reden. Niets zou immers meer geschiedt zijn, om den geest der Noordelijke Nederlanders van de verering te verwijderen. De hooge scholen zijn gedenkstukken der voorvaders, voor welke de nakomelingschap eerbied blijft koesteren, niet slechts om hante oudheid, maar om hun voortdurende werkzaam nut. Het valt gemakkelijk door eene penning, die gedenkstukken te sloopen, maar het valt niet toe te laten, dat de wettig en deugdzaam te weeg brengen. Hopen wij echter het beste! Onze koning is met onze wezenlijke behoeften bekend. Zijn hart is niet in staat op nieuw de wonden te openen, welke Hij zelf met liefderijke hand heeft geheeld. Hij zal zijn eigen werk niet vernietigen.

FRAGMENTEN UIT HET DAGBOEK EENS REIZENDEN.

(Overgenomen.)

BRUSSEL, 1848.

Na te zijn van paarden verwisseld te hebben, vertrokken wij dadelijk naar Tirlemont, zonder in de stad te zijn, de stad zelve, die, naar het uiterlijke te oordeelen, af niet voordelig uitziet, te bezichtigen. Het eenigste, dat ik in het voorbijgaan opmerkte, was, dat derzelver inwoners het niet ver in de bescheiden kunsten gebragt hebben. — Een inhangbord waarop eenekind kan geschilderd was, prijkte met het onderschrift: *Van den uitte Engel.* — 8 Negentiende eeuw. — Dit staaltje was gevergd.

om niet verder naar eenige aangelegenheden, *St. Truijen* betreffende, aan mijne reisgenooten te vragen. Ik knoopte intusschen met mijnen overbuurman een gesprek aan, die, zoo als ik vroeger reeds gezegd heb, in *Kortrijk* te huis was, over de *kwekerij* der *moerbeziënboomen* aldaar. De berigten, die ik daarvan verkreeg, waren zeer voordeelig. Reeds begon men aldaar de gelukkige gevolgen eener kwekerij te ontwaren, welke, na verloop van twintig jaren, ons waarschijnlijk van eene *schatting* zal ontheffen, die wij tot nog toe aan de vreemden moeten betalen. In verhaalde mij verder, dat men te *Kortrijk* reeds zoo ver met de wijze van opvoeding der *zijde-wormen* gevorderd was, dat de opbrengst dezer nuttige diertjes eene groote *zijden-spinnerij*, die onlangs aldaar, door een inwoner der stad, was opgericht, ruim op, werk konde verschaffen. Om dezen nieuwen tak van *industrie* aan te moedigen, had de regering der stad besloten, een groot gedeelte der openbare wandelplaatsen, rondom deze plaats, met *moerbeziënboomen* te beplanten, -- een voorbeeld, dat overal moest gevolgd worden; vooral wanneer de onderwinding zal leeren, dat de mogelijkheid bestaat, dat de *zijde-teelt*, in ons vaderland, met niet minder gevolg dan in *Italië* en *Frankrijk*, kan overgebracht en bevorderd worden. En dat de hoop hiervoor bestaat, bewijzen de gedane proeven van den ridder DE BERANENDI, *grande* van *Spanje*, welke hiertoe door onzen geliefden koning was uitgenoodigd geworden. Deze verdienstelijke man heeft, op aanmoediging en door de ondersteuning van het gouvernement geholpen, eene soort van *model-etablisement* op het kasteel DU MENAGE bij *Meslin-l'Evêque* opgericht, waarin de fabricatie-wijze, die in *Napels* en elders in gebruik is, gevolgd wordt; hebbende deze uitkomsten opgeleverd, die alle verwachting te boven gaan, en tevens ten bewijze strekken, dat onze *zijde* voor de beste vreemde *zijden-stoffen* niet zal behoeven te wijken. Zoo dus deze gewichtige onderneming slaagt, dan is dit wederom eene nieuwe *parel* in de kroon van *WILLEM I*, die reeds, door de *VERSIERSSELS*, zoo zeer boven de andere kroonen van *Europa* uitsteekt.

De *Italiërs* en de *Italiënen* reeds beducht, deze bron van welvaart te verliezen, zoodra de andere volken van *Europa* met de opvoedingswijze der *zijde-wormen* en met de behandeling en toebereiding der *ruwe zijde* bekend zouden worden. -- Het was ook daarom, dat de *Italiërs* de hiertoe noodige werktuigen, gedurende bijna drie honderd jaren, geheim hielden, en eenen zekeren *Italiëner*, die staatsverrader, aan de voeten ophingen, omdat hij dit geheim uitdrukte had gemaakt. -- Later onderging *FABRIZI* dezelfde straf.

Zoo is, in zijn werk over de *zijde-teelt*, vermeende zijnen landgenooten gezegt te moeten stellen met te zeggen, dat de *zijde* over de *de* (noordelijke) niet zoude voortkomen. Tot bewijs van zijn voorgevezen is hij alle ongelukkig geslaagde proefnemingen aan, die, in *Frankrijk*, in het midden der 17de eeuw, in *België* onder de regering van *ALBERT* en *ISABELLA*; in 1609, in *Wurtemberg* onder *JACOB I*, in *Engeland*; onder *PETER*, in *Rusland*; in den jaer 1743, in *Hannover*, en later in het *Brandenburgsche*, en in *Saksen* ondernomen waren, en hiertoe maakt hij de volgtrekking: dat, dewijl deze proeven de eerste maal mislukt zijn, de *zijde-teelt* in het noordelijk *Europa* nimmer zal slagen. -- Hierop heeft het zeer geacht Duitsch tijdschrift (*DINGLER, Polit. Journal*) aan, dat deze gevolgtrekking geene grondige kennis van zaken aanduidt, want de *Italiërs* hebben in *Italië* alreeds al te bekend, dat de eerste proefnemingen, die, in *Italië* en in het zuiden van *Frankrijk*, met dezen later zoo grooten tak van veldanijverheid waren uitgevoerd, geheel mislukten, zoodat er eenige jaren geleden voor een meer de *zijde-teelt*, en dezelver bewerking aldaar, op dien trap van volkomenheid gebleven, waarop dezelve thans staat. -- Daarbij komt nog, dat men het als eene zekere wet kan beschouwen, dat de *plant-vreemde zijden* daar voortkomen, waar zij genoegzame voeding vinden, -- dat is, waar de *moerbeziën-boom* welig groeit, zal men de *zijden-wormen* teelt kunnen bevorderen en bijgevolg *zijden* kunnen voortbrengen. Nu is het bekend, dat deze boomen in *Schotland*, ja zelfs in *Zweden*, groeien en vruchten dragen, -- dat in het koudste gedeelte van *Italië*, de *zijde-wormen* beter voortkomen, dan in het warmste, alwaar somtijds bij duizenden van deze insecten door de groote hitte sterven; -- dan kan men, met des te meer grond vertrouwen, dat de *zijden-wormen* ook bij ons gelukkig zal slagen. -- Het werk van *WILLEM I* vindt men verder nog eenige aantekeningen, die de geschiedenis van de *zijden-wormen* en van de vervoerheid en de handel, waarvan ik hier eenige gedeelten zal mededeelen.

RUBENRO I, koning van *Sicilië*, was de eerste, welke, in het begin der 12de eeuw, de *zijde-teelt* in het groot en met eenig gevolg te *Palermo* invoerde. -- Van daar ging dezelve naar *Lucca*, en later naar *Florence*. In het jaar 1272 voerde een inwoner van *Lucca* dezelve over naar *Bologna*, en eerst tegen het jaer 1309 begon deze teelt in het Venetiaansche te bloeien, waarna dezelve in *Napels*, onder *FERDINAND I*, eenigen opgang begon te maken. Eerst onder de regering van *LODEWIJK XI* en *KARL VIII*, was dit geheim in *Frankrijk* bekend geworden, alwaar de *zijden* fabriekers, later, in *Savoye*, eenen magtigen beschermer vonden.

Onder *VICTOR AMADÉUS* werd de voortbrenging en bewerking der *zijde* in het *Piëmontesche* bekend, en aldaar met voordeel beoefend, zoodat men hierbij met regt kan zeggen, dat de laatste de eersten zijn geworden.

In *Italië* wordt de *arme Job* voor den *patroon* der *zijde*-fabriekanten gehouden, dewijl men aldaar heeft doen gelooven, dat de *zijde-wormen* uit de *zweren* en *pestbuilen* van dezen *ongelukkig* en geduldigen lieder zijn voortgekomen. -- *Quod est verum est!*

MARKT-PRIJZEN

DER STAD BREDA,
van den 6 Julij 1830.

	Gld.	Ct.
Het Nederl. Mudde Tarwe.	8	05
Het dito dito Rogge.	5	10
Het dito dito Boekweit.	5	49
Een grof Tarwe-brood, van een pond Nederl.	0	15
Een lucht Tarwe-brood, van een pond Nederl.	0	25
Een Rogge-brood, van 3 pond Nederl.	0	26
Een Nederl. pond Tarwen-Meel.	0	50
Een dito pond Boekweite-Meel.	0	19
Een dito pond Boter.	0	76

ADVERTENTIEN.

†† Breda den 2°. Julij 1830. Heden Overleed alhier op het on-
† verwachtst, in den Ouderdom van ruim 80 jaren, *THEODORUS JOHANNES BARON VAN BOEGOP*, Gepensioneerd Luitenant-Generaal, e. z.

* * Men vraagt, tegen pr. Augustus, voor een FAMILIE
* van ZEVEN PERSONEN, waaronder VIER
KINDEREN, in een of ander Gezond Dorp, vrij
van overstroming, een GESCHIKT VERBLIJF
Eene plaats, waar eene PROTESTANTSCHGE-
MEENTE is, zal het eerst in aanmerking komen.
Te beantwoorden, onder gefrankeerde brieven aan den Letter
C., bij de Uitgevers dezer.

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.

Bij de Wed. F. B. HOLLINGERUS-PIJPERS, alleen gekwalificeerde
Collectrice te Breda, zijn, voor de aanstaande 150^e Konink-
lijke Nederlandsche Loterij, waarvan de trekking der 1^e klasse op
maandag den 26 Julij zal plaats hebben, Heele, Halve, Vijfde,
de, Tiende en Twintigste loten, tegen de onderstaande prijzen, te
bekomen, als:

KOOP, ALLE KLASSE.		Koop klassikaal	
		voor de Eerste Klasse.	
Heel Lot.	7,69,00	Heel Lot.	7,00
Halv Lot.	3,84,50	Halv Lot.	3,50
Vijfde Lot.	1,53,80	Vijfde Lot.	1,50
Tiende Lot.	76,90	Tiende Lot.	75,00
Twint. Lot.	38,45	Twint. Lot.	37,50

* * De Boekhandelaars D. DUMORTIER en J. G. J. B. DE
te *Leiden*, zullen eerlang uitgeven: de *Inteekening*
Inteekeningen der 4^e Bijbelvertaling, van den Boekdrukker J. H.
VAN DER PALM, in het 4^e formaat, en met
dezelfde Letter, als deszelfs 8^e Bijbelvertaling. Het Barigt
hiervan is aan de voornaamste Boekhandelaars verzonden.
De Inteekening zal met pr. Augustus aanstaande gesloten
worden.

* * DE PREANGLEREGENTSCHAPPEN
op J. A. V. A. gelegen door A. DE WILDE.
Dit hoogstbelangrijk Werk, waarin eene op eene wijze
gevestigde kennis van zaken den toestand der *Inteekening* be-
zittingen, *Inteekening*, en door treffende *Inteekening* en gehouderd
wordt, wordt uitgegeven te Amsterdam bij W. ESTER.
De *Inteekening* zal met pr. Augustus aanstaande gesloten
worden. De prijs is / 2,00.